

LBRIS

We know
books

DOINA RUȘTI

Sălbatică

Nota autoarei

În perioada 1951-1956, regimul comunist a strămutat forțat peste 40 000 de persoane, cele mai multe în Bărăgan. În general, au fost deportați oamenii de la graniță, pentru a rupe orice legătură cu cei din afara țării, dar mai cu seamă pentru a genera teroare, nesiguranță și mai ales ideea că nu exista nicio alternativă în afară de supunerea totală în fața regulilor comuniste. La încheierea acestei perioade, cei mai mulți nu s-au mai putut integra social: nu li s-au înapoiat casele, școlile nu le-au permis reînscrierea, nu au fost primiți să muncească nicăieri. Un fost deportat era considerat în continuare un om primejdios și exclus. Nimeni nu a fost pedepsit pentru asta. Totuși, chiar și în această situație dramatică, unii dintre opresori, foarte puțini, și-au dovedit omenia.

Cuprins

I. Întâlnirea.....	5
II. Cartea lui Renți.....	78
III. Tovarășul Stalin.....	185

Redactare: Iulia Trăncuță
Corectură: Bogdan Nicolai
Tehnoredactare: Carmen Dumitrescu
Design copertă: Silvia Olteanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RUȘTI, DOINA

Sălbatica / Doina Ruști. – București : Booklet Fiction, 2025

ISBN 978-630-347-039-9

821.135.1

I. Întâlnirea

Totul a început într-o dimineață, când am plecat după prepelițe cu tata. Mai ales duminica lua plasele și zicea: „Hai, Tavi, că pe urmă se duce vremea lor și nu mai pupăm noi așa bunătate!”

Nu mă dădeam în vânt după prepelițe, și nici atât nu-mi plăcea să alerg după ele, însă, de dragul lui, îmi trăgeam pantalonii și-mi așezam basca pe frunte – parcă mă văd, o bască mai mare, pe care mama o strânsese, ca să fie pe măsura capului meu. Îi cususe un nasture la ceafă, ceea ce-mi dădea un aer de soldat de pe vremuri. Încă și mama glumea cu mine: „Parcă ești dintr-un film, Tavi!”

Așa eram și atunci, cu basca aia, mergând cu jumătate de pas în urma tatei. Ajunsesem pe la Lutu Alb, o împuțită de baltă, și mai aveam mult de mers. Tata fluiera, cu plasele pe umăr, iar eu mă gândeam aiurea la ale mele, când am văzut-o. Era o pată galbenă în stuful uscat și m-am oprit așteptându-mă ca și tata să stea pe loc. Dar el mergea mai departe cu ochii pe cer. În clipa aia, cât m-am uitat după el, pata s-a și topit. N-am spus nimic, deși mă tulburase. Am întors capul ca să mă conving că nu e nimeni în urma noastră și am văzut-o din nou. Trecuse drumeagul și intra în lanul de mei. Abia atunci am strigat și m-am luat după ea. Fugeam printre spice și o vedeam furișându-se, ca un șarpe, ocolind părțile golașe, încât eram sigur că e ceva mic, poate

o vulpe sau un câine, o momâie întunecată de care agăța o cârpă galbenă. Dincolo de mei, în plin câmp, a dispărut. Nu se vedea nimic în jur, era doar câmpul curat, ca o felie de pâine. Unde putea să dispară?

M-am întors pentru că tata striga după mine, fără să se miște din drum. După cum mă privea, era supărat, îl vedeam bine.

— Nu e nimic, Tavi, stai liniștit.

I-am povestit cât am putut de bine, insistând pe culoare și pe mărime, dar el râdea. Abia seara, când ne-am întors cu prepelițele, l-am auzit cum îi spunea maică-mii:

— Lasă, Marcelo, că data viitoare îți aducem o dropie. Tavi a văzut ceva pe la bălți, dispărând prin lanul de mei. Galbenă, zicea. Poate că au reapărut dropiile, pe care eu unul nu le-am mai văzut din copilărie.

Mama se îndoia, zicea că văzuse un câine batjocorit, îmbrăcat cu o vestă cărămizie:

— Sunt niște copii sălbatici rău, care chinuie animalele, vecini cu Mișu, care și el e o pramatie. M-ai auzit, Tavi? Să stai departe de el!

Au urmat niște zile plictisitoare. Îmi amintesc că ne-au chemat la școală să cărăm lemnele. Venise camionul cu butucii de iarnă, iar directorul plătise om să le taie în curte, la fierăstrău. Noi le cărăm, cu brațele, la magazie.

— Așa, copii, ne încuraja directorul. Să vedeți ce bine o să ne fie la iarnă!

Dimineața s-a dus cu lemnele, iar, după aceea, ne-am trezit că ne zice:

— Dacă tot ați făcut drumul, ce-ar fi să dați și la mătură?

Și am pus mâna pe niște tufe uscate, de merișor, numai bune de ridicat țărâna până în coroanele duzilor. Iar, în Bărăgan, cum să vă spun, jumătate din viață e făcută din praf.

În ziua aia, de măturat și de cărat lemne, am luat-o cu băieții spre bălți. Între noi, Mișu, pe care mama nu-l prea avea la suflet, era cel mai umblat. Cutreiera mult, ajunsese până la Traian, la conac, unde găsisese mai multe lucruri, printre care și o carte pe care mi-o împrumutase și mie. A fost cea mai pasionantă lectură a mea, fiind și primul roman, o carte diferită de celelalte, cu personaje și întâmplări care mi-au rămas în minte și acum. *Contele de Monte-Cristo*, așa se numea. Rămăsesem cu impresia că la conacul ăsta de la Traian e un fel de loc al minunilor. Se spunea că ar fi fost al unui tip de pe vremuri, boier sau chiabur¹, sau ce-o fi fost el.

Mergeam cu prietenul ăsta al meu în urma grupului de băieți și ne făceam planuri s-o tăiem spre Traian, când am văzut-o a doua oară. Era tot pe acolo, pe lângă Lutu Alb, într-o margine, și a dispărut de data asta în apă.

— Asta e vidră, Tavi, a zis prietenul meu. Cum o vezi, trebuie să-i dai în cap cu ceva. Dacă apucă să se înmulțească, pe urmă vine la găini și nu scapi de ea până nu le mănâncă pe toate.

— Ce vorbești?! m-am supărat eu. N-ai văzut că avea pe ea o cârpă galbenă?

— S-a agățat în vreo boarfă. Nu-ți face griji, dacă era un monstru, ceva, până acum scotea nasul din apă ca să respire.

Totuși îmi bătea inima și speram să nu aibă dreptate, pentru că în vara aia eram pregătit pentru fapte și aventuri ca în filme.

Am stat mult pe malul bălții, sperând să iasă. Mișu avea o țigară luată de la taică-său și ne-am întrecut trăgând din ea și

¹ Țăran înstărit (n. red.).

încându-ne. Aveam impresia că arătarea galbenă ne pândește de undeva, de după papură, pentru că în vara aia era plină balta de bălării și de stuf. Ne-am ridicat să plecăm, iar mie mi s-a părut că cineva ne urmărește. Vorbeam tare, ca să ne audă, și mă rupeam în figuri ca să fac impresie bună acelei ființe de pe lumea cealaltă. Dar nu m-a strigat nimeni. Nu s-a auzit nicio clipocire de apă. Mișu s-a scotocit prin buzunare și a întins palma:

— Uite ce am! Ai mai văzut o monedă ca asta?

Era un bănuț auriu cu un tip, pieptănat la milimetru.

— Poate e tovarășul Stalin¹, mi-am dat eu cu părerea.

— Ești tâmpit, nu vezi că scrie în românește? Și uite aici anul: 1930.

Știam de unde îl luase, din conacul vrăjit, care pentru mine ajunsese un obiectiv important.

— Cât facem până la Traian? l-am întrebat, pregătit să merg chiar atunci.

— Putem să luăm și trenul, dar stăm după el, și dacă ne prinde – tu plătești. Dar mai bine o luăm peste câmp, că nici o oră nu facem. Dar azi nu pot, îți spun eu când.

Câteva zile după aceea a urmat prima mea călătorie la București, iar conacul minunilor și monstrul din lac s-au șters cu totul din preocupările mele.

Tata avea o sarcină de serviciu și mi-a zis:

¹ Iosif Vissarionovici Stalin, dictator care a condus Uniunea Sovietică din 1924 până la moartea sa, în 1953, impunând un regim totalitar marcat de represiuni. La momentul la care se petrece acțiunea cărții de față (anii '50), România era unul dintre statele comuniste aflate sub controlul Uniunii Sovietice, trăind sub un regim stalinist caracterizat prin represiune politică și colectivizare forțată (n. red.).

— Hai, Tavi, trage-ți ceva pe tine că azi te-a lovit norocul și-o să vezi capitala.

Excursia asta a fost prima călătorie importantă a mea. Ne-am aruncat în camion și, înainte de a se face ziuă ca lumea, am luat drumurile în roți. În fiecare sat, tata cobora să se asigure că și de acolo mai pleacă un camion. Era lume de toate felurile, mai ales copii de-o vârstă cu mine, dar eu avusesem noroc: în camionul nostru erau doar colegii lui tata și steagurile.

Am mers multe ore, aproape patru, și în fine am ajuns în oraș. Am coborât și ne-am luat fiecare câte un steag, câte un tablou sau ce mai era. Pusesem mâna pe un steag roșu, cu băț gros.

— Poți să-l duci, Tavi?

Bineînțeles că puteam. Am mers mult, mi s-a părut mie, apoi ne-am întâlnit cu un coleg al lui, de la școală, și tata mi-a zis:

— Stai aici lângă nea Milică, să nu te miști!

În jur erau numai milițieni, ca și noi, un câmp gri, cu steaguri, iar din față se auzea cineva vorbind la microfon. Din când în când, nea Milică îmi zicea să aplaud ori să strig. El avea un tablou cu trei inși, n-o să uit niciodată, o femeie și doi bărbați¹, și-l ridica periodic.

— Strigă și tu, Tavi, zicea el. Hai, că acum trece taică-tău.

M-am ridicat pe vârfuri și am văzut un pluton de milițieni care băteau pasul.

— Sunt aleși pe sprânceană! Cei mai înalți din toată țara.

La un moment dat, a venit unul și ne-a spus:

¹ Este vorba despre Ana Pauker, Teohari Georgescu și Vasile Luca, lideri comuniști români, parte a facțiunii „moscovite“ din Partidul Comunist Român, susținuți de Uniunea Sovietică și implicați în instaurarea regimului comunist în România după Al Doilea Război Mondial (n. red.).

— Băieți, lăsați-o mai moale cu pancarta asta, că nu mai e bună. Gata! De-acum, numai cu tovarășul Dej¹, s-a înțeles?!

Cântau unii, se-auzeau voci de bărbați, parcă venite din cer, iar prin fața noastră treceau grupuri de muncitori cu ciocanul pe umăr, pionieri² de vârsta mea, chiar și niște balerine au trecut, în rochii subțiri.

— Ei, ce zici, Tavi? m-a strigat tata. În viața ta n-ai mai văzut! Să nu uiți!

Adusese de undeva, poate de la prietenii lui cu care bătuse pasul, două eșarfe roșii, cu stema partidului imprimată pe ele.

— Astea sunt pentru mama și pentru Marcela. Pentru tine am ceva mai frumos. Uite, a zis el, scoțând un pachet cât palma, ăsta e Păcălici³, Tavi. N-ai idee ce cărți frumoase. Uite aici: avem rus și rusoaică, polonez și poloneză, și uite-i și pe românașii noștri. Ce zici?

Câteva zile n-am vorbit decât despre București. Nimic mai frumos nu mai văzusem până atunci. Și-am jucat Păcălici. Împerecheam cărțile și cine rămânea cu păcăliciul în mână pierdea pariul. Mi-era așa de frică să nu-l trag, că-ncepusem să-l visez noaptea: un tip chel, cu două smocuri de păr la tâmple și papuci roșii.

Dar, una peste alta, excursia la București mi-a rămas multă vreme în suflet.

¹ Gheorghe Gheorghiu-Dej, liderul comunist al României între 1947 și 1965, care a condus țara sub influența Uniunii Sovietice și a pus bazele regimului comunist. Ana Pauker, Teohari Georgescu și Vasile Luca au fost inițial aliați ai lui Dej în consolidarea regimului comunist, dar ulterior, în lupta pentru putere, acesta i-a eliminat din partid, în anii '50 (n. red.).

² În România, în perioada 1949-1989, membru al unei organizații de masă a elevilor cu vârste cuprinse între 7 și 14 ani (n. red.).

³ Numele unui joc de copii care se joacă cu un set de cărți de joc speciale, în care pierde cel care rămâne cu singura carte fără pereche (n. red.).

— Când mai e, zicea tata, de-o să mai am vreo deplasare, te iau și pe tine. Dar pentru asta, Tavi, să-mi înveți bine. Mai ales rusa s-o știi la perfecție! Iar la anul te băgăm la liceu.

Mama s-a bucurat de eșarfă, de care nu se mai despărțea nici noaptea. O purta pe creștet, legată la spate, iar, când mergea, îi fluturau capetele ca niște aripi. În schimb, bunică-mea a pus-o în ladă – „ca s-o aveți mai târziu“, zicea ea.

Bunică-mea era cam dusă. Cânta uneori niște cântece pe care tata nu voia să le audă.

— Taci, măi mamă, îi spunea el. Ești nebună?

Și cred că era un pic. Făcea niște lucruri de te durea mintea. Duminica se ducea la biserică, ea și vreo două babe, și moțăiau acolo până la prânz. Or, ce om normal pierdea timpul pe la biserică? Când i-am spus de arătarea din baltă, a zis cu toată convingerea:

— Asta e știma Bărăganului, Tavi. Să nu te duci după ea, că ăla ești.

— Adică?

— Adică îți ia mințile și pe urmă ce facem cu tine? În loc să te ducem la școală, o să dăm banii pe la doctorii de nebuni.

Drumul spre Traian a fost scurt. Peste câmpuri nu se vedea nici țipenie, deși știma era pe acolo. O simțeam, eram neliniștit și aproape sigur că ochii ei îmi găureau spatele.

— Nu e, Tavi, nici dracu'. La ora asta lumea muncește pe la orezărie sau culege bumbacul. Nu stă nimeni prin bălăriile astea.

Și, într-adevăr, Mișu avea dreptate, era pustiu. Din loc în loc se mai vedeau pâlcuri de mei sălbatic, miriști de pe care fusese cules grâul și, pe alocuri, smocuri de păpușoi în bătaia soarelui.

Când am ajuns la tăblița pe care scria Traian-Sat, îmi clocotea sângele de bucurie. Ajunsesem în sfârșit la castelul Contelui de Monte-Cristo, unde se găseau bani de pe vremuri.

Bătea soarele cu dușmănie, iar, la oarecare distanță, un grup de oameni tremura în lumina de august. Un nene cu pălărie de paie gesticula supărat. Când am ajuns destul de aproape, mi-am dat seama că acolo era o fântână și mi s-a făcut sete. Mișu mi-a făcut semn să mă opresc.

— E cea mai bună apă din tot Bărăganul, n-o s-o mai uiți.

Fântâna, nu prea înaltă, era proaspăt dată cu var până la chei. În față se întindea un șir lung de lume cam jerpelită, așteptând să le vină rândul la apă, iar, între ei, niște băieți cam de vârsta noastră, cu capetele acoperite de batiste înnodate la colțuri. Tipul cu pălărie îi ținea la distanță.

— Ați venit din nou să ne secați fântâna, mama voastră de hoți și tâlhari!

Era foarte pornit și arăta ca un fel de paznic, poate că el răspundea de fântână. Grupul îl privea în tăcere. Puteam să-i număr, vreo zece persoane, mai mult băieți – cel mai în vârstă avea poate douăzeci de ani. În mijlocul lor trona un butoi pe rotile. Erau înarmați cu găleți, damigene și căni de tablă. Căscam gura fascinat de însetații care păreau veniți de pe un tărâm mai uscat decât Bărăganul.

— Și voi cine sunteți? ne-a luat la întrebări omul cu pălărie.

— De la Movila Miresii, a zis Mișu, cu o voce lăudăroasă, încât părea că suntem veniți de la Paris sau chiar de pe Lună.

— Și ce căutați pe-aici? Aveți rude, ceva?

Eram gata să pomenesc de conac, când Mișu a spus:

— Da, nene, avem rude la SMT¹. Dar dumneata cine ești?

Omul l-a privit chiorâș. Era clar că nu-i convenea cum îl luase, dar a răspuns totuși binevoitor:

— Sunt brigadier. Sunt tovarășul brigadier Gicu. Hai, beți apă!

Ne-a făcut semn să ne apropiem de fântână, în timp ce continua să vorbească:

— Trebuie să ne facem provizii până când nu ne beau ăștia toată apa.

— Cine sunt ăștia? a întrebat Mișu, în timp ce trăgea de lanțul fântânii.

— Sunt mazărenii. Uite, ăia de acolo, ne-a arătat întinzând brațul aiurea, într-o direcție imprecisă. Să nu vorbiți cu ei, că sunt ai dracu' de n-ați mai văzut. Sunt titoiști și criminali.

Am privit din nou grupul. Băiatul mai mare mi-a făcut cu ochiul, adică să nu iau în seamă ce spunea brigadierul.

— ăștia l-au omorât pe tata, săracul.

Glasul brigadierului răsunase pe coarda înaltă. Eram impresionat și l-am întrebat cum se întâmplase.

— Cum?! s-a holbat el. Exact cum ne-au belit pe toți, cum i-au omorât și pe ai tăi! Cine crezi că le-a făcut felul? Au murit cumva în război? Nu. Au murit de vreo boală? Nu. I-au asuprit ăștia. Le-au luat pâinea de la gură și toată agoniseala. I-au exploatat. ăștia, ne-a arătat el din nou grupul de însetați – exploatorii.

Drumul până la SMT n-a fost scurt. Conacul nu arăta ca în basme, așa cum crezusem. Era un atelier de mașini și tractoare. La mică distanță se vedeau linia ferată și gara.

¹ Stațiunea de Mașini și Tractoare; aceste stațiuni au fost create pentru a eficientiza munca agricolă și a controla mai strict producția agricolă în cadrul economiei planificate impuse de regimul comunist (n. red.).